

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

Docent Beeldende Kunst en Vormgeving

voltijd/deeltijd/duaal

Fontys Hogescholen

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Docent Beeldende Kunst en Vormgeving
voltijd/deeltijd/duaal

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 39100

Hobéon Certificering

Datum

23 maart 2020

Auditpanel

Drs. G.M.R. Klaassen MSM

E. van der Molen MA

Drs. M.G. Rass

S. Bink BA

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	27
6.	AANBEVELINGEN	29
BIJLAGE I	Scoretabel	31
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	33
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	37
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	39

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief + 30 augustus 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Docent Beeldende Kunst en Vormgeving
registratienummer croho	39100
domein/sector croho	Onderwijs
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Tilburg
varianten	voltijd, deeltijd, dual
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit/ opleidingsbeoordeling	10 december 2019

2. SAMENVATTING

De Academie voor Beeldende Vorming (ABV)/ de hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving van Fontys Hogescholen leidt haar studenten op tot Docent Beeldende Kunst en Vormgeving voor een breed en hybride werkveld. Afgestudeerden kunnen aan de slag in zowel de binnenschoolse als de buitenschoolse (beeldende) kunsteducatie. Een deel van de afgestudeerden gaat aan de slag als cultureel ondernemer. De instelling biedt de opleiding aan in een vierjarig voltijdvariant en drie verschillende deeltijdvarianten: een vierjarige, een verkorte en een duale variant. De verkorte deeltijd en de duale variant zijn bedoeld voor reeds opgeleide beeldende kunstenaars of vormgevers die zich in kunsteducatie willen verdiepen en hun bevoegdheid om te les te geven willen behalen.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding baseert zich aantoonbaar op het nieuwe landelijk opgestelde competentieprofiel 'Docent Beeldende Kunst en Vormgeving' uit maart 2018 met de vijf competenties / leerresultaten en de vijf landelijke beroepsprofielen. De competenties sluiten aan op de Dublin Descriptoren en hbo-standaarden voor de bachelor. De opleiding heeft een eigen vertaling gemaakt van de verschillende beroepsprofielen naar vijf eigen afstudeerprofielen. Daarmee sluit zij goed aan op de bewegingen in de beroepspraktijk van de afgestudeerden. Sterke punten zijn ook de expliciete aandacht voor het mbo en de aandacht voor de buitenschoolse educatie in elk afstudeerprofiel. De eigen inkleuring is goed doordacht, maar de externe communicatie daarover, naar het werkveld maar vooral naar de (potentiële) studenten kan explicieter, zodat het voor iedereen bekend is hoe de ABV zich onderscheidt van andere opleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving.

Er is in de competenties voldoende aandacht voor het doen van onderzoek en het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden.

De opleiding maakt een bewuste keuze voor een nationale oriëntatie op het werkveld.

De internationale/interculturele dimensie is niet expliciet terug te zien in de competenties.

Het auditteam acht het van belang dat de opleiding de competenties en daaruit voortvloeiende leerdoelen hiervoor nader invult, zodra zij de uitbouw en versterking van reeds in het curriculum aanwezig internationale/interculturele aspecten heeft afgerond.

De opleiding stemt de actualiteit van competenties regelmatig af met vakgenoten waaronder het landelijk Kunstvak Docenten Overleg (KVDO) en het werkveld, waaronder de Werkveldcommissie. Het auditteam acht het van belang dat 1) de opleiding de contacten met het werkveld wat systematischer en meer gestructureerd laat verlopen en 2) de opleiding kritischer nadenkt over de samenstelling van de werkveldcommissie. Op die manier krijgt de opleiding voldoende input voor alle ontwikkelingen in het brede werkveld en ontstaan er geen blinde vlekken; met name voor de ontwikkelingen in de binnenschoolse educatie.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Een enthousiast, betrokken en deskundig docententeam verzorgt de opleiding. De docenten beschikken - samen met de verschillende gastdocenten/experts - over de benodigde kennis en vaardigheden om het programma te kunnen verzorgen. Dat de docenten uit de verschillende domeinen in het nieuwe curriculum ook in twee/drietallen lesgeven en studenten begeleiden, is met het oog op integratie en kruisbestuiving een sterk punt. De studenten zijn heel tevreden over hun docenten. Met name hun inhoudelijke deskundigheid scoort hoog. De docenten zijn inspirerend en voorbeeldig als educator en/of beeldend kunstenaar.

Het programma van de opleiding is sterk op de beroepspraktijk gericht, met name via de jaarlijkse, door het auditteam als zeer interessante aangemerkte Crosslabs (in de voltijd) en de jaarlijkse stages. Het samen met de scholen opleiden van de studenten binnen de Academische

Opleidingsschool (AOS) in de eerstejaars en zo mogelijk tweede- en derdejaars stage is een sterk punt. Ook is er in alle opleidingsvarianten jaarlijks ruimte voor interdisciplinair samenwerken met studenten van andere FHK-docentopleidingen, o.a. in de zogenoemde 'FHK Speciale Weken'.

Door het programma te doorlopen, kunnen de studenten alle beoogde competenties en hun beeldende, theoretische en didactische kennis en vaardigheden in samenhang ontwikkelen. De voltijdstudenten krijgen veel ruimte voor het zelfstandig vormgeven van de studie en eigen profilering in een afstudeerrichting. Het auditteam acht het wel belangrijk dat de opleiding een goede balans vindt tussen het geven van vrijheid en het confronteren/uitdagen van studenten. Voor de studenten van de deeltijdvarianten en duale variant is de variatie in vakken minimaal. Dit acht het auditteam inherent aan de inrichting van een curriculum voor deze doelgroep. De deeltijd- en duale studenten kunnen zich bij het afstuderen net als de voltijdstudenten wel profileren in een van de afstudeerrichtingen.

Onderzoek - zowel beeldend als (praktisch) theoretisch onderzoek - en het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden nemen een belangrijke plek in het curriculum in.

Het auditteam zag ook nog een aantal ontwikkelpunten, zoals de versterking van de internationalisation-at-home, meer handvatten voor binnenschoolse activiteiten binnen de programma's, (meer) aandacht voor ontwerponderzoek, aandacht voor inclusie en diversiteit in de opdrachten en in de studenten- en docentenpopulatie, aandacht voor de hoge werkdruk bij studenten en docenten en met het oog op dit laatste punt ook het maken van een extra stap in de curriculumvernieuwing als het gaat om samenhang en integraal onderwijs.

De begeleiding tijdens de studie is adequaat.

De opleiding beschikt over goed geoutilleerde werkplaatsen en voorzieningen. Doordat de opleiding samen met diverse andere kunstvakopleidingen in één gebouw is gehuisvest, is interdisciplinair werken en het maken van *crossovers* mogelijk. Aandachtspunten zijn het ruimtegebrek in het gebouw voor opslag van werk, het maken van groot werk en de te krappe leslokalen voor grote groepen.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding heeft een goed uitgewerkt toetsbeleid opgesteld, waarbij zij o.a. duidelijk heeft beschreven wat haar visie is op toetsing en beoordeling en welke uitgangspunten zij daarbij hanteert.

De opleiding toetst over het algemeen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier aan de hand van verschillende passende toetsvormen of de student de beoogde competenties/leerresultaten realiseert. De criteria zijn voor elke competentie duidelijk uitgewerkt voor de verschillende niveaus. De integrale toetsen zijn mooie manieren om integraal en met meerdere ogen en vanuit meerdere disciplines/vakken naar de ontwikkeling van de studenten te kijken. De studenten zijn tevreden over het toetsen en beoordelen.

De docenten/examinatoren hebben de feedback op de beoordelingsformulieren netjes uitgewerkt; zij het dat die feedback voornamelijk het proces en de ontwikkeling van de student betrof. Als ontwikkelpunt ziet het auditteam het ook geven van een motivering voor het gegeven oordeel met betrekking tot de inhoud van het werk/het product van de student. Ook acht het auditteam het raadzaam om afspraken rondom de wijze waarop een oordeel tot stand komt vast te leggen/te protocolleren.

De examencommissie bewaakt vooral de procesmatige kant van het toetsen en beoordelen. Zij borgt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen vooral impliciet. De commissie zou meer controle moeten uitoefenen op hoe het beoordelingsproces in de praktijk precies verloopt; zeker als er (nog) geen toetscommissie is en het uitgevoerde beoordelingsproces niet altijd goed gedocumenteerd is door docenten/examinatoren. Het auditteam acht het belangrijk dat de examencommissie de activiteiten die zij jaarlijks uitvoert ook expliciet(er) vastlegt in haar jaaragenda.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij op bachelorniveau kunnen denken en handelen als startbekwaam docent beeldende kunst en vormgeving. Uit de stageverslagen blijkt dat de studenten op het beoogde bachelorniveau hebben gewerkt aan hun eigen leerdoelen.

Het auditteam beoordeelde de afstudeerprestaties als voldoende tot goed. Soms lag het accent meer op beeldend, soms meer op de docent/educatie. De theoretische onderbouwing van de onderzoeken was van een voldoende tot goed niveau. De studenten hadden veel aandacht besteed aan het verzamelen van data/informatie/documentatie. Minder sterk was het onderdeel analyse van deze gegevens, onderbouwing van het gebruik van deze gegevens en een kritische reflectie hierop. Het was niet altijd duidelijk wat de student er precies mee beoogde. Hierin zag het auditteam wel verschil tussen de voltijd- en de deeltijd- en duale studenten. Laatstgenoemde twee groepen waren hierin sterker dan de voltijdstudenten.

Dat de studenten het beoogde niveau hebben gerealiseerd, blijkt ook uit het feit dat een groot deel van de afgestudeerden na hun studie aan het werk gaat in het binnenschoolse en/of buitenschoolse werkveld van de kunsteducatie als (kunstvak)docent, kunstenaar of (cultureel)ondernemer en daarin soms op een toonaangevende plek terechtkomt. Alumni en vertegenwoordigers van het werkveld zijn tevreden over het niveau van de afgestudeerden; met name over hun eigenzinnigheid en hun ondernemende houding.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Algemene conclusie:

De enthousiaste en nauw bij de studenten betrokken docenten verzorgen een opleiding met een hybride profiel met veel ruimte voor studenten om eigen keuzes te maken en zich te profileren in het binnen- en/of buitenschoolse kunsteducatieve werkveld.

Het auditteam is van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief. Het auditteam adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleiding.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 23 maart 2020.

3. INLEIDING

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De audits binnen het cluster hbo Docent Beeldende Kunst en Vormgeving zijn uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon, NQA en AeQui.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder werd afstemming tussen de panels van Hobéon geborgd door de ondersteuning van dezelfde secretaris bij de audits in de twee clusters Docent Beeldende Kunst en Vormgeving en door de inzet van getrainde voorzitters.

Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK)

FHK is een van de 27 instituten van Fontys Hogescholen.

FHK biedt 17 opleidingen (bachelors en masters) die zijn verdeeld over vier sectoren, te weten Theater, Dans, Muziek en Beeldend. De Academie voor Beeldende Vorming (hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving) valt onder de sector Beeldend, waar tevens de opleiding Art, Communication and Design (ArtCoDe/ hbo-bacheloropleiding Vormgeving), de master Kunsteducatie en de Academie voor Architectuur en Stedenbouw (hbo-masteropleiding Architectuur en hbo-masteropleiding Stedenbouw) deel van uitmaken. FHK heeft op dit moment geen lectoraten.

Bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving – Academie voor Beeldende Vorming (ABV)

Fontys noemt de hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving: de Academie voor Beeldende Vorming (ABV). De ABV biedt een vierjarige voltijdopleiding aan en drie verschillende deeltijdopleidingen: een vierjarige deeltijd, een verkorte deeltijd en een duale opleiding. De vierjarige varianten zijn toegankelijk voor studenten die in het bezit zijn van een diploma mbo-4, havo of vwo. De verkorte deeltijdvariant is toegankelijk voor studenten die reeds een hbo-bacheloropleiding autonome beeldende kunst of vormgeving hebben voltooid. Zij kunnen op basis van eerder verworven competenties vrijstellingen aanvragen in de reguliere deeltijdvariant en stromen als regel in leerjaar 3 in. De duale variant duurt één jaar en is toegankelijk voor studenten met een diploma hbo-bachelor autonome beeldende kunst of vormgeving met een passende baan of stageplek. De duale studenten werken tenminste twee dagen in het onderwijs of een daaraan gerelateerd gebied en volgen twee dagen onderwijs op de opleiding.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2013)

Het panel dat de audit uitvoerde in 2013 deed een aantal aanbevelingen. Daarnaast vond er in 2017 een interne audit plaats waarin nog een (aanvullend) aandachtspunt is genoemd. Daarmee is de opleiding aan de slag gegaan. Dit betrof o.a.:

- *aandacht voor de expliciete dekking van de nieuwe KVDO¹-competenties in het programma en het meteen betrekken van de nationale en internationale profilering hierbij:* bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum heeft het docententeam de competenties en bijbehorende gedragsindicatoren inhoudelijk passend verdeeld over de opleidingsfasen en lesperiodes en ervoor gezorgd dat alle competenties worden gedekt. De opleiding heeft niet de ambitie zich internationaal te profileren en richt zich op het Nederlandse werkveld. Wel maakte de opleiding een vertaling van de competenties naar interculturaliteit;
- *aandacht voor de formalisering van de werkwijze van de werkveldadviescommissie:* de opleiding werkt met ingang van 2018-2019 als pilot met een sectorbrede werkveldcommissie van de bacheloropleidingen ABV en ArtCoDe en de masteropleiding

---

¹ KVDO: Landelijk overleg kunstvakdocentenopleidingen

Kunsteducatie en de masteropleidingen Architectuur en Stedenbouw om beter aan te sluiten bij een in toenemende mate interdisciplinair werkveld;

- *vergroten van de kruisbestuiving tussen de drie domeinen (destijds: beeldende praktijk, theorie der kunsten, onderwijstheorie):* dit is een van de belangrijkste uitgangspunten geweest bij de curriculumvernieuwing. Kruisbestuiving vindt plaats in alle vakken in de geïntegreerde lijn en afhankelijk van de keuzes die de student maakt, in de keuzelijst;
- *inzet van de docent onderwijstheorie als beoordelaar (zowel op vakdidactisch als pedagogisch gebied) in de onderwijspraktijk van de student en concretere invulling van de stagewerkplannen:* als uiteindelijke oplossing voor dit laatste aandachtspunt heeft de opleiding ervoor gekozen de student in het vaste vak Stagecoaching gestructureerd begeleiding te geven bij het maken van stagewerkplannen. In dit vak vindt ook intervisie plaats onder begeleiding van docenten beeldend, kunsttheorie én kunsteducatie. Daarmee zorgt de opleiding ook voor bewaking van het ontwikkelen van de competenties op beeldend en theoretisch terrein. In de onderwijspraktijk beoordeelt een Instituutopleider in overleg met de werkplekbegeleider de student op zijn pedagogische en didactische vaardigheden;
- *meer aandacht voor onderzoeksvaardigheden:* de opleiding heeft een visie op onderzoek geformuleerd en beschreven hoe de onderzoekslijn er in elk vakgebied uitziet. Ook heeft zij beoordelingscriteria m.b.t. onderzoek geformuleerd;
- *meer aandacht voor de literatuur voor vakdidactiek:* de opleiding gebruikt in alle varianten 'Het Handboek Voor De Leraar' waarin meerdere didactieken behandeld worden. Daarnaast gebruikt ze gezaghebbende actuele nationale en internationale bronnen met betrekking tot didactiek;
- *meer aandacht voor het aanleren van toetsen en beoordelen van beeldend werk van leerlingen:* in het nieuwe curriculum is het vak 'Evaluatie & Toetsmethodiek in Kunsteducatie' ontwikkeld en geïmplementeerd. Ook is sinds 2018-2019 het beoordelen van beeldend werk een thema in de module 'Vakbeschouwing';
- *vergroten van de link tussen lectoraten, docenten en onderwijs:* FHK heeft momenteel geen lectoraten. Wel is er een associate lector die onderzoek doet naar interdisciplinariteit en de plek van een lectoraat in de toekomst bij FHK. Twee docenten van de ABV zijn wel kenniskringlid bij andere lectoraten;
- *aandacht voor de mate van concreetheid van de toetscriteria en de relatie met de beoordelingsformulieren en de toelichting van het cijfer bij beoordelingen:* de opleiding heeft de beoordelingscriteria concreter omschreven en letterlijk overgenomen op het beoordelingsformulier. Studenten krijgen bij elk beoordelingscriterium een indicatie van hun niveau en inhoudelijke feedback;
- *onduidelijkheden in de examinering (formatief en summatief):* de opleiding heeft met de invoering van het nieuwe curriculum ook haar toetsbeleid gewijzigd en helder gemaakt voor welke onderwijseenheden studiepunten worden toegekend en of de toets formatief of summatief is;
- *aandacht voor de hoeveelheid feedback die de studenten bij het afstudeertraject krijgen van hun begeleider met het oog op de zelfstandigheid van de student om aan zijn meesterproef te werken:* de opleiding is in 2017-2018 gestart met begeleiding in (profiel)groepen waarin peerlearning plaatsvindt en peerfeedback wordt gegeven. Daarmee hebben de studenten meer verantwoordelijkheid gekregen. In het beoordelingsformulier voor 2019-2020 is een beoordelingscriterium voor de mate van zelfsturing opgenomen in de afstudeerprestatie.

In het onderstaand rapport beschrijft het auditteam bij de verschillende standaarden zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven genoemde ontwikkelingen.

Het onderstaande rapport beschrijft zowel de kwaliteit van de voltijd- als de deeltijdvarianten. Daar waar van toepassing worden deze varianten afzonderlijk behandeld.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

De Academie voor Beeldende Vorming (ABV)² van Fontys Hogescholen (voortaan: de ABV of de opleiding) baseert zich aantoonbaar op het nieuwe landelijk opgestelde competentieprofiel 'Docent Beeldende Kunst en Vormgeving'. Dit profiel hebben de opleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, de andere kunstvakdocentopleidingen Dans, Theater en Muziek in het landelijk Kunstvak Docenten Overleg (KVDO) in nauwe samenspraak met elkaar en met vertegenwoordigers van het werkveld tot stand gebracht in maart 2018.

De nieuwe competentieset bestaat uit vijf competenties/leerresultaten, te weten i) artistiek, ii) pedagogisch en didactisch, iii) interpersoonlijk, iv) omgevingsgericht en v) kritisch reflectief. De opleidingen hebben er bij het opstellen van het profiel voor gezorgd, dat deze competenties aansluiten op de Dublin Descriptoren en hbo-standaarden voor de bachelor.

Daarnaast heeft het KVDO samen met Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie (LKCA) vijf landelijke beroepsprofielen opgesteld voor kunstvakdocent bovenbouw, onderbouw, vmbo, po en kunstprofessional actieve cultuurparticipatie. In deze beroepsprofielen is ook beschreven wat de docent moet kunnen en kennen. De ABV heeft deze landelijke beroepsprofielen vertaald naar vijf eigen afstudeerprofielen. (Zie verder onder de paragraaf 'profilering/eigen inkleuring'.) De ABV heeft in de afgelopen jaren actief deelgenomen aan het project '10voordeleraar' waarin lerarenopleiders samen werkten aan de versterking van de inhoudelijke kenniscomponent van de opleidingen en gezamenlijk bepaalden wat het kennisniveau is waarover de studenten moeten beschikken. Daarnaast participeert de ABV in het landelijke systeem van collegiale peerreview. (Zie verder onder de paragraaf 'afstemming met het werkveld en vakgenoten'.)

Profilering/eigen inkleuring

Zoals al hierboven is vermeld, heeft de opleiding een vertaling gemaakt van de verschillende beroepsprofielen naar vijf eigen afstudeerprofielen, te weten: i) 4-12 jarigen, ii) 12-15 jarigen, iii) 15-18 jarigen, iv) 16-22 jarigen in een beroepsopleiding en v) volwassenen. Het landelijke profiel 'buitenschoolse educatie' is bij de ABV geen zelfstandig profiel, maar de uitwerking naar de buitenschoolse educatie is opgenomen in alle vijf de afstudeerprofielen. Zodoende is er voor elke leeftijdscategorie aandacht voor een binnen- en buitenschoolse component. Alleen bij de volwassenen is de aandacht met name op het buitenschoolse gericht. Hiermee heeft de opleiding gehoor gegeven aan het signaal van alumni, dat ze 'anders' werkten dan sec binnen of buitenschools. Bijzonder is ook dat de opleiding een 'eigen' profiel voor het mbo (16-22 jarigen) heeft toegevoegd. Deze keuze is gemaakt omdat in de praktijk is gebleken dat veel alumni na afstuderen in het mbo-onderwijs komen te werken. Het auditteam acht de expliciete aandacht voor het mbo een sterk punt.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding de eigen inkleuring goed doordacht heeft. Ze sluit met de eigen afstudeerprofielen goed aan op de bewegingen in de beroepspraktijk van de

---

² Fontys noemt de hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving: de Academie voor Beeldende Vorming (ABV).

afgestudeerden. De externe communicatie, naar het werkveld maar vooral naar de (potentiële) studenten, kan explicieter, zodat het voor iedereen bekend is hoe de ABV zich onderscheidt van andere opleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving.

Onderzoek

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding in de competenties aandacht besteedt aan onderzoek. Dit komt met name tot uiting in de competenties 'omgevingsgericht' en 'kritisch reflectief'. Daarin staat o.a. dat de student relevante ontwikkelingen signaleert en onderzoekt, door reflectie en onderzoek tot inzicht en kennis komt voor zijn functioneren als professional, dat hij onderzoeksvaardigheden inzet en resultaten van zijn onderzoek inzet voor ontwikkeling van beroepsproducten.

De opleiding heeft haar eigen visie op onderzoek beschreven in het document 'ABV-visie op onderzoek' en op basis hiervan een onderzoekslijn opgesteld. De opleiding stelt nadrukkelijk dat zij niet opleidt tot wetenschappelijke onderzoekers, maar tot professionals met een onderzoekende attitude, een houding waaruit het 'willen weten, willen doen en willen ervaren' blijkt. Daarmee zijn de studenten in staat hun eigen beroepspraktijk en het werkveld te blijven verbeteren en vernieuwen. Het auditteam acht dit een passende insteek; zij het dat de opleiding nog wel (meer) aandacht mag besteden aan ontwerponderzoek. (Zie verder standaard 2.)

Internationale/interculturele dimensie

Het auditteam zag de internationale dimensie niet expliciet terug in de competenties. In de landelijke competenties 'omgevingsgerichtheid' en 'interpersoonlijk competent' zijn wel aspecten terug te vinden die aanknopingspunten bieden voor de internationale en interculturele dimensie, maar die heeft de opleiding nog te weinig ingevuld. De opleiding meldde dat zij gezien het werkveld waarvoor zij de studenten opleidt, een bewuste keuze maakt voor een nationale oriëntatie qua werkveld. De opleiding is in het verlengde van de ambities van FHK wel bezig met de uitbouw en versterking van de reeds in het curriculum aanwezige aspecten met betrekking tot dit onderwerp. Dat acht het auditteam belangrijk. Nadere formulering in de competenties en daaruit voortvloeiende leerdoelen kan dan volgen. (Zie verder standaard 2.)

Afstemming met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding regelmatig contact onderhoudt met vakgenoten en het werkveld. De opleiding werkt op landelijk niveau nauw samen met de andere kunstvakdocentopleidingen o.a. in het Kunstvak Docenten Overleg (KVDO) en opereert in het landelijk opgezette Peer Review Project. In deze overleggen komen ontwikkelingen in de beroepspraktijk aan de orde en de gevolgen daarvan voor de leerresultaten en het curriculum. In de peerreviews bekijken de docentenopleidingen in kleine groepen kritisch elkaars curricula, waarna elke opleiding de aanbevelingen in het eigen curriculum verwerkt. Jaarlijks staat (de formulering en concretisering van een andere competentie centraal in deze gesprekken.

De opleiding werkt met ingang van 2018-2019 als pilot met een sectorbrede werkveldcommissie (WVC) voor de bacheloropleidingen ABV en ArtCoDe (Art, Communication and Design) en de masteropleiding Kunsteducatie en de masteropleidingen Architectuur en Stedenbouw om beter aan te sluiten bij een in toenemende mate interdisciplinair werkveld. Het management van de ABV meldde dat het deze brede commissie tot nu als fijn ervaart; aan de vorige WVC had zij minder. Gezamenlijk agenderen de betreffende opleidingen met de vier WVC-leden de actuele onderwerpen en de betekenis daarvan voor het curriculum.

Het auditteam acht het op basis van hetgeen het gelezen en gehoord heeft belangrijk dat de contacten met het werkveld nog wat systematischer/ gestructureerder verlopen, zodat de opleiding voldoende input krijgt ten behoeve van alle ontwikkelingen in het brede werkveld; met name over de ontwikkelingen in de binnenschoolse educatie. Zo voorkomt de opleiding blinde vlekken. In dit verband zou de opleiding kritischer moeten nadenken over de huidige samenstelling van de werkveldcommissie. (Zie ook standaard 2.) De opleiding meldde in dit verband dat zij wel terugkomdagen houdt met de stageverleners van o.a. de Academische Opleidingsschool (AOS) waar de scholen voor het voortgezet onderwijs deel van uitmaken.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding baseert zich aantoonbaar op het nieuwe landelijk opgestelde competentieprofiel en de vijf landelijke beroepsprofielen. De competenties sluiten aan op de Dublin Descriptoren en de hbo-standaarden voor de bachelor. Met de vertaling van de verschillende beroepsprofielen naar vijf eigen afstudeerprofielen sluit zij goed aan op de bewegingen in de beroepspraktijk van de afgestudeerden. Sterke punten hierin zijn ook de expliciete aandacht voor het mbo en de aandacht voor de buitenschoolse educatie in elk afstudeerprofiel. De eigen inkleuring is goed doordacht, maar de externe communicatie daarover kan explicieter.

Er is in de competenties voldoende aandacht voor het doen van onderzoek en het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden.

De internationale/interculturele dimensie is niet expliciet terug te zien in de competenties. Het auditteam acht het van belang dat de opleiding de competenties en daaruit voortvloeiende leerdoelen met betrekking tot dit aspect nader invult, zodra zij de uitbouw en versterking van reeds in het curriculum aanwezig internationale/interculturele aspecten heeft afgerond.

De opleiding onderhoudt over de competenties regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld. Het is belangrijk dat de contacten met het werkveld nog wat systematischer/gestructureerder verlopen - met name over de ontwikkelingen in de binnenschoolse educatie - en dat de opleiding in dit verband kritischer nadenkt over de samenstelling van de werkveldcommissie.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Programma

Koppeling leerresultaten en curriculum

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding de vijf competenties/leerresultaten heeft uitgewerkt in drie niveaus behorend bij de drie opleidingsfases: propedeuse (jaar 1), hoofdfase (jaar 2 en 3), afstudeerfase (jaar 4).

De opleiding heeft een zogenoemd CLOTS³-schema opgesteld waarin zij voor alle betrokkenen inzichtelijk heeft gemaakt welke competenties en leerdoelen aan de orde komen in welke onderwijseenheid/-heden, op welke wijze zij deze toetst en hoeveel studiepunten zij hieraan heeft gekoppeld. Door het hele curriculum te doorlopen, kunnen de studenten alle beoogde competenties, kennis en ervaring ontwikkelen.

Opzet en inhoud curriculum

Tijdens de audit is uitgebreid stilgestaan bij de vernieuwing van het curriculum. Daaraan hebben docenten in samenspraak met studenten en het werkveld de afgelopen twee-drie jaar gewerkt in een zorgvuldig vormgegeven traject. Waar er in het verleden sprake was van drie afzonderlijke/gescheiden gebieden/domeinen (beeldende praktijk, theorie der kunsten, onderwijstheorie) met daaraan gekoppeld de docenten, is er nu sprake van integratie en kruisbestuiving en samenhang van deze gebieden in de verschillende onderwijseenheden. Ook werken de docenten vanuit de domeinen in twee-/drietallen samen in lessen, projecten en bij integrale beoordelingen. Dat vinden alle betrokkenen - studenten, docenten, werkveld - zeer waardevol. Voor de studenten is er nu een duidelijke samenhang, waardoor zij de relatie tussen hun werkzaamheden als docent beter kunnen verbinden met hun beeldende praktijk.

De docenten en studenten evalueren de lessen in het nieuwe curriculum. Waar nodigstellen de docenten hun lessen bij. Een voorbeeld daarvan is de toegenomen aandacht voor co-creatie die terug is te vinden bij een vak als Crosslab in de voltijdvariant.

De opleiding hanteert niet één leidend didactisch concept, maar de docenten laten zich inspireren door uitgangspunten van onder andere het sociaal-constructivisme, authentiek leren, connectivisme en de maatschappelijk aandacht voor vorming in het onderwijs. Ze passen verschillende werkvormen toe, waarvan de studenten weer kunnen leren voor hun eigen (latere) beroepspraktijk. Dat is een sterk punt. Voorbeelden van werkvormen zijn atelierwerk, werkplekleren, kennisgerichte hoorcolleges en verdiepende werkcolleges, uitvoering (externe) projecten, persoonlijk ontwikkelingsplan en diverse vormen van presentatie en peerfeedback. Elk vak heeft andere accenten.

---

³ CLOTS: Competenties, Leerdoelen, Onderwijsonderdelen, Tentamens en Studiepunten

Binnen het curriculum biedt de opleiding meerdere studieonderdelen verticaal aan, dat wil zeggen aan studenten uit meerdere leerjaren tegelijk, waardoor studenten samenwerken en van elkaar leren. Soms is het aanbod overkoepelend voor de opleidingsvarianten (voltijd, deeltijd, duaal) zoals in excursies, studiereizen en soms zitten studenten van de opleiding samen met studenten van andere opleidingen van FHK, zoals bij het vak Kunst in Cultuureducatie (KiC), de interdisciplinaire 'FHK Speciale Week' en FHK brede (internationale) projecten. Dat acht het auditteam leerzaam en waardevol voor alle studenten.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de studenten in het nieuwe curriculum meer ruimte hebben gekregen voor het zelfstandig vormgeven van de studie en zodoende een eigen positie in het werkveld kunnen bepalen en hun talenten kunnen ontwikkelen. Ook heeft de opleiding nu meer mogelijkheid om snel in te spelen op actualiteit, bijvoorbeeld in de jaarlijks wisselende *Crosslabs* en keuzevakken in de voltijdvariant.

- voltijdcurriculum

Het curriculum bestaat nu uit drie onderling samenhangende onderwijsleerlijnen met bijbehorende studieonderdelen: i) de vaklijn, ii) de geïntegreerde lijn en iii) de keuzelijijn. Naarmate de studie vordert, worden de vakken uit de vaklijn meer geïntegreerd. Het kunnen ontwikkelen van de beoogde competenties vindt plaats in de vaklijn en geïntegreerde lijn. In de keuzelijijn kunnen de studenten deze competenties verder verbreden en/of verdiepen.

De vaklijn bestaat uit vakken rondom kennis en vaardigheden voor het kunstdocentschap, zoals Kunsttheorie, Kunst in Cultuureducatie (KiC)/Kunst Algemeen, Kunsteducatie.

In studiejaar 1 en 2 krijgt de student een brede kennisbasis aangereikt voor bovengenoemde vakken. Door al vanaf studiejaar 1 bewuste keuzes te maken in welke richting zij zich willen profileren, weten de studenten ook gerichter welke kennis zij daarvoor in de hogere studie jaren nog moeten 'halen' uit de kennisbasis, die gekoppeld is aan de afstudeerprofielen.

Daarnaast staan er in de vaklijn vakken rondom de beeldende praktijk geprogrammeerd, te weten: Beeldlab, Beeldestafette en Beeldkwestie. Bij Beeldestafette krijgen de studenten in het eerste studiejaar de verschillende (vak)technieken aangeboden. Die kunnen ze vervolgens inzetten bij hun activiteiten bij Beeldlab in studiejaar 1 t/m 4, waarin hun eigen interesses en beeldende onderzoeksvragen centraal staan. In deze lessen krijgen de studenten begeleiding van meerdere docenten/kunstenaars, die hen ook ondersteunen bij het zich (verder) eigen maken van technieken. Beeldkwestie komt in studiejaar 2 gedurende twee periodes aan bod waarbij een specifieke onderzoeksvraag van de student centraal staat.

Uit het studenthoofdstuk en uit de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de studenten (voltijd en deeltijd) zeer tevreden zijn over de ruimte die zij krijgen om het eigen beeldende proces vorm te geven.

In de geïntegreerde lijn komen verschillende vakgebieden in samenhang aan bod en staat authentiek leren centraal. Op het programma staan o.a. Vakbeschouwing, Crosslab, Speciale Weken, Context, Reflectie en Ontwikkeling, Stage en Stagecoaching. (Zie hierover ook de paragraaf 'beroepsgerichtheid, stage en projecten'.)

In de keuzelijijn kunnen de studenten in studiejaar 1, 2 en 3 vrije keuzes maken uit vakken die ze willen volgen om zich verder te verbreden of te verdiepen. Daarin krijgen ze begeleiding van gastdocenten en een gemixt docententeam ABV. In studiejaar 3 staat Free Choice (30 EC) geprogrammeerd. Dit laatste onderdeel werd het afgelopen studiejaar (2018-2019) voor het eerst integraal binnen heel FHK ingevoerd. De (te) snelle invoering zorgde echter voor met name organisatorische problemen. De opleiding heeft naar aanleiding hiervan verbetermaatregelen getroffen opdat de Free Choice in 2019-2020 wel naar tevredenheid zal verlopen.

In het afstudeerjaar spreekt de opleiding niet meer van lijnen, maar wordt het curriculum grotendeels gestuurd door de onderzoeksvraag of -vragen van de studenten. (Zie daarover verder onder de paragraaf 'onderzoek'.)

- Curriculum deeltijd (regulier en verkort) en duaal

De studenten van de deeltijdvarianten en de duale variant volgen de vaklijn van het onderwijsprogramma van de voltijdopleiding. Daarmee heeft de opleiding gezorgd voor grote verwantschap tussen de curricula; zij het dat de studenten van de verkorte deeltijd en de duale variant sneller door de stof gaan, veel in zelfstudie doen en voor de beeldende vakken vrijstelling krijgen.

In het curriculum van de reguliere deeltijdvariant zijn dezelfde beeldende vakken terug te zien als in de voltijd en in alle varianten zijn de vakken rondom kennis en vaardigheden voor het kunstdocentschap opgenomen. Ook is er in het afstudeerjaar van de deeltijdvarianten een geïntegreerde lijn ingevoerd. Voor de duale variant komt integratie aan bod in de ABV Speciale Weken. Aan die weken nemen ook de studenten van de deeltijdvarianten deel.

Een keuzelijst komt in de deeltijdvarianten en de duale variant niet voor.

De student van de reguliere deeltijdvariant die het auditteam sprak, vond het jammer dat er in het curriculum geen Crosslabs voor deeltijders zijn opgenomen. Deeltijdstudenten mogen wel aansluiten bij de voltijdstudenten, maar moeten dat dan zelf organiseren. Dat is gezien de drukke studie naast privé en werk niet gemakkelijk te realiseren. Het auditteam beveelt de opleiding aan te onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor uitbreiding van het aanbod.

Beroepsgerichtheid, stage en projecten

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding sterk op de beroepspraktijk is gericht. Dit gebeurt in de voltijdvariant o.a. aan de hand van de vakken in de geïntegreerde lijn, zoals Vakbeschouwing, Crosslab, Stage en Stagecoaching. In de deeltijdvarianten en de duale variant komt dit aspect met name tot uiting in de Stage en Stagecoaching en de ABV Speciale Weken. Bij Vakbeschouwing staat de reflectie op het (toekomstige) beroep van de kunstvakdocent én eigen visievorming op het beroep centraal. Deze lessen worden verzorgd door een gemengd, vanuit de verschillende vakgebieden samengesteld, docententeam.

Bij Crosslab werken de voltijdstudenten uit studiejaar 1 t/m 3 in totaal vijf keer in 'verticale' projectgroepen samen aan een zelfgekozen onderzoeksvraag of een ontwerpdracht uit het werkveld; waar mogelijk in co-creatie met het werkveld. De Crosslabs zijn inhoudelijk divers, soms interdisciplinair (met studenten van de andere docentopleidingen van Fontys) of over de grenzen van de kunst heen. In studiejaar 3 worden Crosslab en Stage nog meer geïntegreerd aangeboden als Crosslab XL en Stage XL. Sterk element hierin is het feit, dat de derdejaars student binnen de verticale groep de rol van projectleider moet vervullen. Hij krijgt bij het opstellen van het projectplan inclusief begroting en subsidieaanvraag ondersteuning van docenten Kunsttheorie en Kunsteducatie. Het auditteam is evenals de betrokkenen bij de opleiding enthousiast over de opzet en inhoud van de Crosslabs.

Voor de studenten van de voltijd- en de vierjarige deeltijdvariant zijn vier verplichte stages opgenomen. De propedeuse student volgt zijn eerste stage in het voortgezet onderwijs (onderbouw/bovenbouw). Dat is verplicht. Daardoor maken de studenten kennis met het binnenschoolse educatieve veld en met de doelgroep en ervaren zij wat het werken in deze sector inhoudt, zodat zij in hogere leerjaren bewuster kunnen bepalen of zij zich in deze sector verder willen bekwamen.

Deze stage vindt plaats op de Academische Opleidingsschool waar de ABV net als de andere kunstvakdocentenopleidingen van FHK en de tweedegraadslerarenopleidingen van Fontys Tilburg nauw mee samenwerken in het samen opleiden van docenten. Dat acht het auditteam een sterk punt. Studenten die ook in de hogere studie jaren verder willen in de binnenschoolse educatie lopen zo mogelijk weer bij een school binnen de AOS stage.

In de hoofdfase en afstudeerfase kunnen de studenten zelf kiezen of zij de stage binnenschools (po, vo, mbo, hbo) willen doen of buitenschools (museumeducatie, kunstenaarsatelier en

dergelijke). Het auditteam is op basis van hetgeen het gezien en gehoord heeft van oordeel dat de opleiding de studenten in de programma's voor het binnenschoolse educatiedeel, meer handvatten mag aanbieden voor binnenschoolse activiteiten.

De studenten van de verkorte deeltijd lopen drie stages – twee in de hoofdfase en één in de afstudeerfase - en komen zowel met het binnen- als buitenschoolse werkveld in aanraking.

De duale studenten voeren de opdrachten uit op hun eigen werkplek.

Gedurende de stages werken de studenten aan een aantal verplichte gedragsindicatoren, passend bij de stagecontext en de leervragen van de student. Studenten stellen een stagewerkplan op en bouwen gedurende de stage aan een portfolio, waarin zij aantonen dat zij de beoogde gedragsindicatoren hebben behaald.

(Zie voor het onderdeel 'Stagecoaching' onder de paragraaf 'studeerbaarheid, studielast en begeleiding'.)

Persoonlijke profileringsruimte van de student

Het auditteam is van oordeel dat het programma aantoonbaar *student-centred* is. Zoals al uit bovenstaande blijkt hebben de studenten in het nieuwe curriculum meer ruimte gekregen voor het zelfstandig vormgeven van de studie, waardoor ze hun eigen positie in het werkveld kunnen bepalen en hun talenten kunnen ontwikkelen. Met name de voltijdstudenten zijn hierover zeer te spreken.

Voor de studenten van de deeltijdvarianten en duale variant is de variatie van vakken minimaal. Dit acht het auditteam inherent aan de inrichting van een curriculum voor deze doelgroep. Zij kunnen zich bij het afstuderen wel profileren in een van de afstudeerrichtingen. Het auditteam wenst nog wel een kanttekening te zetten bij de vrijheid. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding een goede balans vindt tussen de studenten vrijlaten - met het risico dat zij (te veel) in een eigen bubbel blijven hangen - en hen confronteren, uitdagen. Het is belangrijk, dat de studenten voldoende zelfkritisch zijn/blijven op de kwaliteit van hun eigen keuzes en de kwaliteit die daaruit voortkomt/kan voortkomen. Ze moeten er voldoende van kunnen 'leren'. De docenten zouden de studenten daartoe moeten stimuleren en in moeten begeleiden. Dat geeft het auditteam de opleiding als aandachtspunt mee.

Onderzoek

Het auditteam heeft geconstateerd dat onderzoek - zowel beeldend als (praktisch) theoretisch onderzoek - een belangrijke plek inneemt in het curriculum. De opleiding heeft haar visie op onderzoek geformuleerd en vastgelegd. Elk vakgebied heeft beschreven hoe de onderzoekslijn er in het hele vakgebied uitziet. Zo is er bij beeldend bijvoorbeeld onderzoek naar materialen, vaardigheden, werkwijzen en technieken. Bij kunsttheorie is er onderzoek naar de achtergrond van kunst- en cultuuruitingen en bij kunsteducatie komt praktijkgericht onderzoek om de educatieve praktijk te verbeteren aan de orde. Bij de geïntegreerde vakken komen verschillende soorten onderzoeksvaardigheden samen.

Het auditteam heeft geconstateerd dat er in het curriculum een duidelijke opbouw zichtbaar is, uitmondend in het uitvoeren van een zelfstandig onderzoek in de afstudeerfase.

In het derde studiejaar krijgt de voltijdstudent bij het studieonderdeel Context vanuit alle vakken ondersteuning bij het verkennen van het werkveld en het ontwikkelen van de benodigde praktische, theoretische en artistieke onderzoeksvaardigheden voor het afstudeerjaar. De studenten sluiten studieonderdeel Context af met een onderzoeksplan met daarin een zelfgekozen leervraag/leerwens, een geschetste leerroute en de keuze voor een van de vijf afstudeerprofielen. Voor de deeltijd en duale studenten is het afstudeertraject inhoudelijk hetzelfde, maar is het ondersteunend lesaanbod en de begeleiding anders. (Zie verder onder standaard 3 'afstuderen'.)

Het auditteam heeft ook zelf van vijftien studenten onderzoeksverslagen - afstudeerprestaties - bestudeerd. (Zie standaard 4.) Daarin trof het auditteam geen ontwerponderzoeken aan; een onderzoeksmethode die passend zou zijn bij deze opleiding. Het auditteam beveelt de opleiding aan de studenten te stimuleren vaker richting ontwerponderzoek te gaan, bijvoorbeeld aan de hand van de methode design thinking.

Internationale/interculturele componenten in het onderwijsprogramma, diversiteit en inclusie
Zoals al onder standaard 1 is vermeld, richt de opleiding zich hoofdzakelijk op het Nederlandse werkveld. Ze besteedt in de vorm van internationalisation-at-home wel aandacht aan internationale ontwikkelingen. Docenten houden de studenten in hun lessen op de hoogte van deze ontwikkelingen binnen de educatieve sector waarover zij lezen in internationale vakliteratuur of horen/zien tijdens hun werkzaamheden, residenties of studie in het buitenland. Tijdens excursies stimuleren de docenten de studenten om internationale kunst te bekijken en bij de meeste vakken vragen zij studenten internationale vakliteratuur te raadplegen. In 2020 staat de versterking van internationalisation-at-home op de agenda van de curriculumwerkgroep en de studiedagen voor het docententeam. Dat acht het auditteam een belangrijk voornemen.

Studenten die dat willen kunnen tijdens de hoofdfase kiezen voor een minor of stage in het buitenland. De opleiding biedt hen daarbij sinds 2018-2019 ondersteuning via een programma op maat, zodat de studenten niet langer bij individuele docenten hoeven aan te kloppen om afspraken te maken. Dat moet de lage studenttevredenheid met betrekking tot de mogelijkheden en de stimulans om naar het buitenland te gaan, verhogen.

Diversiteit en inclusie is nog een ontwikkelpunt, waarmee de opleiding aan de slag wil gaan. De huidige populatie studenten en docenten is homogeen van samenstelling. Het auditteam acht het belangrijk dat de studenten en docenten ook vanuit een breder – meer divers en inclusiever - perspectief kunnen denken en handelen; ook in de opdrachten die studenten (moeten) uitvoeren. Er is al enige aandacht in het curriculum voor interculturele aspecten bijvoorbeeld bij Vakbeschouwing in de voltijdvariant, maar dat mag meer gebeuren en ook meer vanuit een internationale bril ingestoken worden. Bovenstaand aandachtspunt geldt voor alle opleidingsvarianten.

Studeerbaarheid, studievoortgang en begeleiding

Bij aanvang van de studie krijgt elke student samen met ongeveer tien andere studenten een studieloopbaanbegeleider (SLB'er) toegewezen. De SLB'er bewaakt de studievoortgang en ondersteunt de studenten bijvoorbeeld bij de voorbereiding op de integrale toetsen. De SLB'ers verzorgen in de voltijdvariant ook samen het vak Reflectie en Ontwikkeling. Zij coachen de studenten bij het maken van ontwikkelingsplannen. Dat is belangrijk is het kader van de keuzes die de studenten mogen en kunnen maken.

In het afstudeerjaar richt de studiebegeleiding zich meer op 'loopbaan' begeleiding. Met de deeltijd en duale studenten voert de SLB'er ook individuele gesprekken over het combineren van studie, werk en privé, omdat deze groep studenten de studielast als hoog ervaart. In het intakegesprek met de deeltijd en duale studenten besteedt de opleiding ook expliciet aandacht aan deze studielast.

Voor gestructureerde begeleiding bij de stage en het maken van stagewerkplannen is het vaste vak Stagecoaching ingevoerd in het nieuwe curriculum. In dit vak vindt ook intervisie plaats onder begeleiding van docenten beeldend, kunsttheorie én kunsteducatie. Daarmee zorgt de opleiding ook voor bewaking van het ontwikkelen van de competenties op beeldend en theoretisch terrein.

In de onderwijspraktijk wordt de student begeleid en op zijn pedagogische en didactische vaardigheden beoordeeld door een Instituutsopleider van Fontys.

Op systeemniveau maakt de opleiding voor het monitoren van de studievoortgang gebruik van het digitale studentvolgsysteem Progress. Met de invoering van de digitale beoordelingstool Gradework (per 2018-2019 ingevoerd in de propedeuse) verwacht de opleiding vanwege de directe lijn tussen docent-student-registratie en archivering in één applicatie, een verbetering van de informatievoorziening met betrekking tot de summatieve toetsing.

In het studenthoofdstuk en in de gesprekken tijdens de audit noemden de studenten de (hoge) werkdruk een aandachtspunt. Deels ligt dat aan de studenten zelf wanneer zij de lat voor zichzelf (te) hoog leggen. Maar er zijn ook andere oorzaken aan te wijzen. Zo komt het aantal

studiepunten dat de opleiding vooraf heeft berekend niet altijd overeen met de daadwerkelijk gemaakte uren. Ook hebben de studenten het idee dat docenten niet altijd op de hoogte zijn van opdrachten die hun collega's tegelijkertijd aan de studenten geven. Dat zorgt voor piekbelasting. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding hier op korte termijn aandacht aan besteedt.

Een van de alumni gaf nog als suggestie mee dat de opleiding met name in de afstudeerfase de studenten ook kan stimuleren om gezamenlijke momenten in te bouwen om te ontspannen, ter afwisseling van het druk bezig zijn met de studie/het afstuderen.

De informatieverstrekking is een ander aandachtspunt. Studenten meldden in het studenthoofdstuk dat er via (te) veel verschillende kanalen informatie binnenkomt, waardoor het onoverzichtelijk wordt. Ook gebeurt het dat zij informatie op een (te) laat moment krijgen, wat zorgt voor onrust. Het auditteam beveelt de opleiding/FHK aan voor deze knelpunten eveneens op korte termijn maatregelen te treffen.

Zowel studenten als docenten zijn te spreken over de korte lijnen binnen de opleiding, waardoor knelpunten snel kunnen worden opgepakt. Dit neemt niet weg dat het waardevol en wettelijk verplicht is om de opleidingscommissie goed te faciliteren. Op dit moment lijkt de organisatie daarvan moeizaam te verlopen: o.a. het samenkomen blijkt ingewikkeld en de bezetting ook. Zo was er ten tijde van de audit slechts één docentlid.

Personeel

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding wordt verzorgd door een enthousiast en deskundig docententeam bestaande uit 29 docenten met merendeels een kleine aanstelling. Er is sprake van een grote variëteit in expertise, visie en werkprocessen, waardoor het team een divers en passend aanbod in onderwijs en begeleiding aan de studenten kan bieden. Het vaste team wordt waar nodig/gewenst uitgebreid door de inzet van tijdelijke en gastdocenten met specifieke expertise en/of een actieve werkpraktijk.

Veel docenten werken in deeltijd in de opleiding en zijn daarnaast actief in het werkveld, als beeldend kunstenaar, binnen- of buitenschools educator of onderzoeker.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding voldoende aandacht besteedt aan professionalisering van de docenten. Vijftien docenten hebben een masteropleiding. Docenten die nog niet over een didactische bekwaamheid beschikken, moeten een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO)-certificaat behalen alvorens hen een vaste aanstelling verleend kan worden. Via studiedagen en FHK-events is de laatste jaren aandacht besteed aan scholing op het gebied van toetsing, mediawijsheid, SLB-vaardigheden, coaching en onderzoeksvaardigheden. FHK heeft momenteel geen lectoraten. Wel is er een associate lector die onderzoek doet naar interdisciplinariteit en de plek van een lectoraat in de toekomst bij FHK. Twee docenten van de ABV zijn wel kenniskringlid bij andere lectoraten binnen Fontys - de lectoraten 'Bildung' en 'Werkplekieren' - en een van beide docenten is ook actief lid van de Europese Society for Artistic Research (SAR).

De docenten delen de kennis vanuit deze kenniskringen met hun collega's in het team.

Door de intensieve samenwerking aan het nieuwe curriculum is het team sterker geworden, aldus de betrokkenen. Zoals al hierboven is beschreven, waren er voorheen drie gescheiden groepen van docenten die lesgeven. Het management en de docenten meldden dat daarvoor ook een cultuurverandering nodig was. Het proces was intensief - duurde daarom ook meerdere jaren - maar dat is het zeker waard geweest, aldus de betrokkenen. De docenten zijn nu niet meer alleen verbonden aan hun eigen vakgroep Beeldende Praktijk, Kunsttheorie en Kunsteducatie, maar zitten ook gemengd in vakgroepen van geïntegreerde vakken zoals Vakbeschouwing of Reflectie & Ontwikkeling. Nu willen de betrokkenen nog verder kijken naar (intensievere) samenwerking met de andere kunstvakdocentopleidingen van FHK en de lerarenopleidingen voor basis-, voortgezet en middelbaarberoepsonderwijs van Fontys. De hoge werkdruk van de docenten is een aandachtspunt. Het auditteam concludeert dat het aanbrengen van samenhang in het curriculum nog geen tijds winst heeft opgeleverd voor de

docenten. Ook het gezamenlijk afnemen van integrale toetsen, kost de commissies van docenten/examinatoren (nog) veel tijd. Het auditteam beveelt de opleiding aan scherper te onderzoeken hoe ze nog meer samenhang kan aanbrengen. Ogenscheinlijk hinkt zij op twee gedachten en doet ze nog veel dubbel: integraal lesaanbod maar ook aparte vakken. Ook zou ze moeten onderzoeken op welke manier de werkdruk bij de docenten nog meer verlaagd kan worden.

Het management heeft in het kader van het verminderen van de werkdruk inmiddels al diverse verbetermaatregelen geformuleerd en uitgezet.

Uit de tevredenheidsonderzoeken en de gesprekken tijdens de audit, is gebleken dat de studenten heel tevreden zijn over hun docenten. Met name hun inhoudelijke deskundigheid scoort hoog. De studenten noemden de docenten inspirerend en voorbeeldig als educator en/of beeldend kunstenaar. De docenten kunsteducatie bieden bijvoorbeeld verschillende didactische werkvormen en de docenten kunsttheorie zorgen er door hun enthousiasme voor dat zij de aandacht van de studenten blijven vasthouden. Ook bezoeken de docenten regelmatig tentoonstellingen en/of maken zij zelf beeldende kunst. Dat werkt inspirerend voor de studenten. De docenten zijn nauw betrokken bij de studenten en de lijnen zijn kort. De sfeer binnen de opleiding is heel goed, harmonisch en studenten voelen zich er thuis.

Voorzieningen

De opleiding is samen met alle andere opleidingen van FHK gevestigd in één gebouw dat speciaal is ontworpen voor de faculteit. Dit zorgt ervoor dat de studenten van de verschillende opleidingen elkaar gemakkelijk kunnen tegenkomen en elkaar kunnen inspireren. Tevens biedt dit onder één dak zitten mogelijkheden voor het door de opleiding beoogde interdisciplinair werken en het maken van crossovers en het opbouwen van netwerken. Daarover zijn de studenten zeer tevreden.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding beschikt over goed geoutilleerde werkplaatsen en voorzieningen voor textiel, grafisch, hout, metaal, klei, gips, keramiek. Ook is er een fotostudio/videopresentatieruimte en zijn er diverse videomontageruimtes, werklokalen, een schilderlokaal, een printwerkplaats en een medialab.

Uit het studenthoofdstuk is evenwel gebleken dat er sprake is van ruimtegebrek: er is te weinig opslagruimte waardoor werk in de lokalen blijft liggen en er is geen ruimte voor het maken van groot ruimtelijk werk; terwijl docenten studenten daartoe wel stimuleren. Ook zijn de leslokalen voor grote groepen te krap.

Aan de studenten in de hogere leerjaren stelt de opleiding een eigen werkplek ter beschikking, zowel in het schoolgebouw (studiejaar 3) als in een apart ateliergebouw elders in de stad (de Rozenstraat) waar de vierdejaars studenten van de ABV net als de vierdejaars studenten van de opleiding ArtCoDe in principe 24 uur per dag terecht kunnen om hun ideeën te realiseren en te werken aan hun opdrachten.

Een andere wens van de studenten was ruimere openingstijden van de werkplaatsen en plek voor de studenten om te exposeren. Dat geeft het auditteam de opleiding ter overweging mee. FHK beschikt over één gedeelde multidisciplinaire mediatheek met een uitgebreide collectie op het gebied van fotografie en video, grafisch, architectuur, muziek, dans en theater. Ook is er (digitale) toegang tot relevante (inter)nationale publicaties.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding wordt verzorgd door een enthousiast, betrokken en deskundig docententeam. De docenten beschikken - samen met de verschillende gastdocenten/experts - over de benodigde kennis en vaardigheden om het programma te kunnen verzorgen. Dat de docenten uit de verschillende domeinen in het nieuwe curriculum ook in twee/drietallen lesgeven en studenten begeleiden, is met het oog op integratie en kruisbestuiving een sterk punt. De studenten zijn heel tevreden over hun docenten.

Het programma is sterk op de beroepspraktijk gericht, met name via de zeer interessante Crosslabs en de stages. Sterk punt is het samen opleiden binnen de Academische Opleidingsschool.

Er is in alle opleidingsvarianten jaarlijks ruimte voor interdisciplinair samenwerken. Door het programma te doorlopen, kunnen de studenten alle beoogde competenties behalen en hun beeldende, theoretische en didactische kennis en vaardigheden in samenhang ontwikkelen. De voltijdstudenten krijgen veel ruimte voor het zelfstandig vormgeven van de studie en eigen profilering in een afstudeerrichting. Het auditteam acht het wel belangrijk dat de opleiding een goede balans vindt tussen het geven van vrijheid en het confronteren/uitdagen van studenten. Voor de deeltijd en duale studenten is de variatie in vakken minimaal. Dit acht het auditteam inherent aan de inrichting van een curriculum voor deze doelgroep. Wel kunnen zij zich profileren in een van de afstudeerrichtingen.

Onderzoek en het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden nemen een belangrijke plek in het curriculum in.

Het auditteam zag ook nog een aantal ontwikkelpunten, zoals de versterking van de internationalisation-at-home, meer handvatten voor binnenschoolse activiteiten binnen de programma's, (meer) aandacht voor ontwerponderzoek, aandacht voor inclusie en diversiteit, de hoge werkdruk voor studenten en docenten en met het oog op dit laatste punt ook het maken van een extra stap in de curriculumvernieuwing als het gaat om samenhang en integraal onderwijs. De begeleiding tijdens de studie is adequaat.

De opleiding beschikt over goed geoutilleerde werkplaatsen en voorzieningen. Door samen met de andere kunstvakopleidingen in één gebouw te zitten, is ook interdisciplinair werken en het maken van crossovers mogelijk. Aandachtspunten zijn het ruimtegebrek in het gebouw voor opslag van werk, het maken van groot werk en de te krappe leslokalen voor grote groepen.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding een goed uitgewerkt ABV-toetsbeleid heeft opgesteld, waarin zij o.a. duidelijk heeft beschreven wat haar visie is op toetsing en beoordeling, welke uitgangspunten zij hanteert, welke vormen van toetsing zij inzet en hoe zij op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze wil toetsen en beoordelen.

De opleiding past zowel summatieve als formatieve toetsing toe. Studenten ronden elk studieonderdeel af met een summatieve toets. Voor een aantal studieonderdelen die meerdere perioden beslaan, toetst de opleiding tussentijds formatief, waarbij de docenten gebruik maken van feedback, feedup en feedforward. Op deze wijze krijgen de studenten zicht op hun eigen ontwikkeling en waar voor hen nog ontwikkelpunten liggen. Deze formatieve toetsmomenten zijn formeel ingepland in de toetsweken.

Daarnaast geven de docenten de studenten gedurende het gehele leerproces regelmatig formatieve feedback; specifiek bij de beeldende vakken.

Omdat de opleiding veel waarde hecht aan het reflectief vermogen van de studenten, stimuleert zij de studenten bij de beeldende vakken ook op zichzelf en op het werk van de medestudenten te reflecteren. Zo schrijven de studenten bijvoorbeeld bij Beeldlab eerst een eigen reflectie, die de docenten vervolgens van commentaar voorzien. Daarnaast werkt de opleiding bij verschillende vakken als pilot met PeerScholar voor het gericht (leren) geven van peerfeedback.

De opleiding maakt gebruik van een mix van verschillende toetsen en toetsvormen. Er zijn vakgerichte toetsen, die bij enkelvoudige studieonderdelen horen, maar de opleiding sluit ook een deel van de vakken af met een geïntegreerde toets. Deze toetsen maken een wezenlijk onderdeel uit van het toetssysteem. Daarnaast kent elke fase integrale toetsen, die niet aan een specifiek onderdeel zijn gekoppeld. Twee van de drie studiefases (propedeuse en hoofdfase) worden afgesloten met een integrale toets aan de hand van een portfolio-assessment.

De afstudeerfase kent geen vakgerichte of geïntegreerde toetsen meer. In deze fase zijn drie opvolgende integrale toetsen gepland (voortgangstoets 1 en 2 en de afstudeerprestatie). Alleen de duale variant wijkt hier af van de overige opleidingsvarianten met alleen een afrondende eindprestatie.

Voorbeelden van toetsvormen die de opleiding gebruikt zijn: beroepsproef, casustoets, essay, kennistoets, presentatie/referaat, onderzoeksproduct, ontwerpproduct, portfolio.

Bij het ontwerpen, afnemen en beoordelen van de geïntegreerde en integrale toetsen is een team van docenten uit verschillende vakgebieden betrokken.

Validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding er op verschillende manieren voor zorgt dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier gebeurt.

Voorbeelden hiervan zijn:

- de studenten krijgen aan het begin van het studiejaar in de (digitale) studiegids een overzicht van alle vakken met hun vakinhoud, competenties, doelen en bijbehorende beoordelingscriteria en de toetsvormen. In de Onderwijs- en examenregeling en in de studiegids is een compleet toetsoverzicht opgenomen;
- de docenten kijken binnen de verschillende vakgroepen tijdens studiedagen gezamenlijk naar ontworpen toetsen en geven elkaar hierop feedback. Bij de beoordeling van de

geïntegreerde studieonderdelen beoordelen docenten uit de verschillende vakgroepen de studenten gezamenlijk. Bij de afstudeerprestatie werkt de opleiding met een tweede en derde lezer. Minimaal twee docenten beoordelen de beeldende praktijk;

- de opleiding zorgt voor scheiding begeleiding en beoordelen: SLB'ers zijn geen beoordelaars van de eigen studenten bij de integrale toetsen, zodat zij er ook kunnen zijn voor de student als die vragen heeft over en/of problemen ervaart bij de beoordeling;
- de opleiding geeft ook het werkveld op verschillende momenten een expliciete rol in het toetsen en beoordelen, zodat zij er zeker van is dat de geformuleerde criteria en het gerealiseerde niveau in de opdrachten aansluiten bij de werkelijkheid. Zo heeft bij de beoordeling van de stage de werkplekbegeleider een sterke, adviserende rol. De instituutopleider van Fontys die de student beoordeelt op zijn pedagogisch en didactische vaardigheden, neemt dit advies mee in zijn eindbeoordeling. Bij de Crosslabs heeft de opdrachtgever een adviserende rol in de beoordeling van het project én geeft hij de opleiding ook commentaar op de beoordelingscriteria die de opleiding in de opdracht specifiek heeft gekoppeld aan het werkveld. De opleiding betreft ook bij de beoordeling van de afstudeerprestatie een externe werkvelddeskundige in de rol van adviseur;
- de afstudeerbegeleiders kalibreren afstudeerwerken tijdens de toetsperiodes met elkaar om zo het beoordelingsproces te monitoren. De samenstelling van de beoordelingsteams wisselt vaak gedurende het studiejaar, waardoor docenten van elkaar kunnen leren. Tevens organiseren de docenten kalibreersessies waarbij enkele studenten een proefpresentatie houden. Het auditteam acht het in dezen raadzaam dat de docenten afspraken over hoe ze komen tot een oordeel ook gaan vastleggen/protocolleren;
- In het kader van verdere professionalisering zullen de examinatoren binnenkort starten met een certificeringstraject voor Basis Kwalificatie Examineren (BKE). Daarnaast hebben ze de ambitie uitgesproken om hun feedback nog kwaliteitsvoller te laten worden;
- de examencommissie bewaakt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. (Zie verder daarover onder de paragraaf 'examencommissie'.)

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit blijkt dat het voor de studenten duidelijk is waarop ze worden beoordeeld. De docenten bespreken bij aanvang van elk studieonderdeel klassikaal wat de competenties, leerdoelen en beoordelingscriteria en op welke manier zij die toetsen. Ook in de vervollessen bespreken de docenten deze informatie regelmatig.

Het auditteam heeft ook zelf naar een aantal toetsen gekeken en acht deze passend bij de betreffende vakken en het beoogde niveau. In de verschillende beoordelingsformulieren zag het auditteam terug dat de opleiding de criteria per competentie voor de verschillende niveaus duidelijk had uitgewerkt. Dat zag er goed uit. Op de ingevulde formulieren die het auditteam aantrof bij de eindwerken was de feedback netjes uitgewerkt. Wel merkte het auditteam op, dat de feedback voornamelijk het proces en de ontwikkeling van de student betrof. De motivering voor het gegeven oordeel (onvoldoende, voldoende, ruim voldoende, goed) met betrekking tot de inhoud zag het auditteam in mindere mate terug. Op dat punt moeten de docenten/examinatoren nog een verbeterslag maken.

Het auditteam was te spreken over de inzet van integrale toetsen in studiejaar 1-3. Dit is een mooie manier om integraal en met meerdere ogen naar de ontwikkeling van de studenten te kijken.

Examencommissie

De examencommissie is op faculteits-niveau (FHK) georganiseerd. De commissie bestaat uit uitvoerende kamers (één per sector). De voorzitters van alle uitvoerende kamers hebben zitting in de centrale examencommissie van FHK: de beleidskamer.

De Academie voor Beeldende Vorming behoort tot de sector Beeldend. Van elke opleiding zit minimaal één afgevaardigde in de uitvoerende kamer. Dat geldt voor de bacheloropleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, Art Communication and Design (ArtCoDe) en de masteropleidingen Kunsteducatie, Architecture en Urbanism. In deze kamer heeft ook een extern lid zitting, die toetsdeskundige is.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de examencommissie vooral de procesmatige kant van het toetsen en beoordelen bewaakt. De borging van de kwaliteit van het beoordelen gebeurt vooral impliciet. De afgevaardigde vanuit de ABV is tevens docent en beoordelaar bij ABV en kan zo zicht houden op de kwaliteit van het toetsen en beoordelen door zijn collega-beoordelaars. Zo was hij bijvoorbeeld afgelopen jaar twee dagen als notulist aanwezig bij eindexamens waardoor hij het proces van het examineren kon volgen en was hij aanwezig bij de studiedagen over toetsing waardoor hij er tevens op toe kon zien of de opleiding gemaakte afspraken opvolgt. Ook controleerde hij samen met de andere leden van de kamer steekproefsgewijs een representatieve set van toetsen. Naar aanleiding hiervan formuleerde de kamer aandachtspunten voor de opleiding, zoals het waken voor een te groot aantal portfolio-opdrachten in het nieuwe curriculum. Het auditteam is van oordeel dat de commissie explicieter controle moet uitoefenen op hoe het beoordelingsproces in de praktijk precies verloopt; zeker als er (nog) geen toetscommissie is en het uitgevoerde beoordelingsproces niet altijd goed gedocumenteerd is door docenten/examinatoren. Het auditteam acht het belangrijk dat de commissie de activiteiten die zij jaarlijks uitvoert ook expliciet(er) in haar jaaragenda vastlegt. Het is de wens van de opleiding dat er ook een formele toetscommissie komt. De werkzaamheden van deze commissie moeten nog nader bepaald worden. Nu bewaken de studieleider, de coördinatoren en een docent die alle zaken rondom Gradework organiseert, de kwaliteit. Het auditteam kan zich vinden in dit idee. De examencommissie zou vervolgens de toetscommissie naar haar bevindingen kunnen vragen, met het oog op de borgende rol die de examencommissie moet vervullen in de controle op de kwaliteit van het toetsen en beoordelen binnen de opleiding.

Afstuderen

In de afstudeerfase voeren de studenten een stage uit binnen het door hen gekozen afstudeerprofiel en doen zij een onderzoek. Alle studenten leveren tot slot een geïntegreerde 'afstudeerprestatie', waarin hun eigen keuzes voor zowel beeldende, theoretische als praktische onderzoeksvragen centraal staan en waarin de student zijn afstudeerstage in meer of minder mate betreft. De student kan daarin zelf een keuze maken. Dit onderdeel wordt gevolgd door een presentatie tijdens een gezamenlijk afstudeerevenement.

Een team van docenten beoordeelt de afstudeerpresentatie, waarbij steeds minimaal één docent kunsttheorie, één docent kunsteducatie en twee docenten beeldend zich uitspreken over de kwaliteit van het werk. Een externe deskundige vanuit het werkveld is als adviseur betrokken.

Voltijd

De keuze voor de stageplek en de studielast van de afstudeerstage in de voltijdvariant (minimaal 10 EC en maximaal 30 EC met de mogelijkheid van een LIO⁴-stage) maken dat een student zijn profilering ook kan doorvoeren in zijn stageplan.

De voltijdstudent werkt gedurende het gehele studiejaar onder begeleiding van een afstudeerteam gefaseerd aan zijn eigen onderzoek. Ook is er nog verdiepend aanbod en worden de theoretische, praktische en beeldende onderzoeksvaardigheden nog eens expliciet opgefrist. De stage is in de voltijd een deeltoets binnen de afstudeerprestatie.

Deeltijdvarianten en duale variant

Voor de deeltijdstudenten en de duale studenten is het afstudeertraject hetzelfde als in de voltijdvariant, zij het dat het ondersteunende lesaanbod en de begeleiding anders is.

In de deeltijdvarianten en de duale variant maakt de stage (nog) geen onderdeel uit van de afstudeerprestatie. De stage wordt separaat summatief beoordeeld.

---

⁴ LIO: Leraar In Opleiding

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding heeft een goed uitgewerkt ABV-toetsbeleid opgesteld. Zij toetst over het algemeen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier aan de hand van verschillende passende toetsvormen of de student de beoogde competenties/leerresultaten realiseert. De criteria zijn voor elke competentie duidelijk uitgewerkt voor de verschillende niveaus. De integrale toetsen zijn mooie manieren om integraal en met meerdere ogen en vanuit meerdere disciplines/vakken naar de ontwikkeling van de studenten te kijken. De studenten zijn tevreden over het toetsen en beoordelen.

De docenten/examinatoren hebben de feedback op de beoordelingsformulieren netjes uitgewerkt. Als ontwikkelpunt ziet het auditteam het ook geven van een motivering voor het gegeven oordeel met betrekking tot de inhoud van het werk/het product van de student. Ook acht het auditteam het raadzaam om afspraken rondom de wijze waarop een oordeel tot stand komt vast te leggen/te protocolleren.

De examencommissie bewaakt vooral de procesmatige kant van het toetsen en beoordelen. De borging van de kwaliteit van het beoordelen gebeurt vooral impliciet. De commissie zou meer controle moeten uitoefenen op hoe het beoordelingsproces in de praktijk precies verloopt. Het auditteam acht het belangrijk dat de commissie de activiteiten die zij jaarlijks uitvoert ook expliciet(er) vastlegt in haar jaaragenda.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

Uit het Startbekwaamheidsonderzoek (SBO) dat de ABV in het voorjaar van 2019 heeft uitgezet onder alumni van de afgelopen drie jaren, blijkt dat 44 van de 54 respondenten werkzaam zijn in het binnenschoolse en/of buitenschoolse werkveld van de kunsteducatie als (kunstvak)-docent, kunstenaar of (cultureel)ondernemer. 34 respondenten hadden (daarnaast) nog een actieve beeldende praktijk. De meeste alumni, die nog in het oude curriculum waren opgeleid, voelden zich voldoende toegerust, met name door een brede ontwikkeling op het gebied van kunsttheorie, kunsteducatie en de beeldende praktijk. Wel gaven zij aan dat zij de overstap naar de arbeidsmarkt groot hadden gevonden. In het huidige curriculum is daarvoor meer aandacht gekomen, bijvoorbeeld in de vorm van Crosslab XL (aanvragen fondsen, begrotingen maken), Context en workshops tijdens het afstuderen (profilering ten aanzien van partners in het werkveld). In het nieuwe curriculum is in samenwerking met de AOS ook meer aandacht gekomen voor zaken als klassenmanagement en het voeren van oudergesprekken. De alumni en vertegenwoordigers van het werkveld die het auditteam sprak, meldden dat de ABV opleidt tot 'eigenzinnige', 'zelfbewuste' mensen. Zij waren tevreden over het gerealiseerde niveau. De opleiding merkte zelf op dat de huidige studenten zich sterker profileren en dat zij al vroeg(er) binnen de studie naar buiten treden met exposities of educatieve vlogs. Sommige alumni zijn op toonaangevende posities terechtgekomen, zoals projectleider educatie bij het Van Abbemuseum en STUDIO i - platform voor inclusieve cultuur -, manager Conceptstore Hutspot Rotterdam, start-up/ondernemer van Bio-Art Lab, resident bij de Ateliers of hoofdredacteur Kunstzone.

Eigen oordeel auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditteam beoordeelde evenwichtig verdeeld over 2017-2018 en 2018-2019 van vijftien afgestudeerden eindwerken: stageportfolio's en afstudeerprestaties, zoals scripties, verslagen of andere vormen van vastlegging van kunsteducatieve, kunsttheoretische of beeldende onderzoeken, een spel/game, een kunstbeschouwingsmodel. Tevens van elke student een (korte) presentatie van zichzelf – een statement - op FHK Nextup-afstudeerwerk. Tijdens de audit kreeg het auditteam een presentatie van een vierdejaars student over haar leerroute en van een alumna over haar afstudeerproject.

Het auditteam is van oordeel, dat de studenten in de verschillende eindwerken hebben aangetoond dat zij de beoogde competenties/leerresultaten op het niveau van een startbekwaam docent beeldende kunst en vormgeving hebben ontwikkeld.

Uit de stageverslagen blijkt dat de studenten de door henzelf geformuleerde leerdoelen op bachelorniveau hebben bereikt. Voltijdstudenten die kozen voor een stage van 30 EC hadden uiteraard een uitgebreider leerverslag/stageportfolio dan studenten die meer het accent hadden gelegd op beeldend en/of theoretisch onderzoek en zich daarin verder hadden geprofileerd. Het auditteam beoordeelde de afstudeerprestaties als voldoende tot goed. Soms lag het accent meer op beeldend, soms meer op de docent/educatie. De theoretische onderbouwing van de onderzoeken was van een voldoende tot goed niveau. De studenten hebben veel aandacht besteed aan het verzamelen van data/informatie/documentatie. Minder sterk was het onderdeel analyse van deze gegevens, onderbouwing van het gebruik van deze gegevens en een kritische reflectie op de gegevens. Het was niet altijd duidelijk wat de student er precies mee beoogde. Het auditteam zag hierin overigens wel verschil tussen de voltijd en de deeltijd en duale studenten. Die laatste twee groepen waren hierin sterker.

Het auditteam achtte de onderzoeksonderwerpen (nog) weinig vernieuwend. Daartoe zouden de begeleiders van de studenten hen meer kunnen stimuleren. Ook trof het auditteam geen ontwerponderzoek aan. Zoals al onder standaard 2 is beschreven, adviseert het auditteam de opleiding de studenten te stimuleren vaker richting ontwerponderzoek te gaan.

Weging en Oordeel: voldoet

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij op bachelorniveau kunnen denken en handelen als startbekwaam docent beeldende kunst en vormgeving. Uit de stageverslagen blijkt dat de studenten op het beoogde bachelorniveau hebben gewerkt aan hun eigen leerdoelen.

Het auditteam beoordeelde de afstudeerprestaties als voldoende tot goed. De theoretische onderbouwing van de onderzoeken was van een voldoende tot goed niveau. De studenten hadden veel aandacht besteed aan het verzamelen van data/informatie/documentatie, maar analyse van deze gegevens, onderbouwing van het gebruik daarvan en een kritische reflectie op de gegevens waren minder sterk; zij het dat de deeltijd en duale studenten hierin sterker waren dan de voltijdstudenten.

Dat de studenten het beoogde niveau hebben gerealiseerd, blijkt ook uit het feit dat een groot deel van de afgestudeerden na hun studie aan het werk gaat in het binnenschoolse en/of buitenschoolse werkveld van de kunsteducatie en daarin soms op een toonaangevende plek terechtkomt. Alumni en vertegenwoordigers van het werkveld zijn tevreden over het niveau van de afgestudeerden; met name over hun eigenzinnigheid en hun ondernemende houding.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De enthousiaste en nauw bij de studenten betrokken docenten verzorgen een opleiding met een hybride profiel met veel ruimte voor (voltijd)studenten om eigen keuzes te maken en zich te profileren in het binnen- en/of buitenschoolse kunsteducatieve werkveld.

Het auditteam is van oordeel dat de voltijdvariant, de deeltijdvarianten en de duale variant van de opleiding voldoen aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief, conform de beslisregels van de NVAO.

6. AANBEVELINGEN

- Communiceer over het eigen profiel van de ABV en de keuzes die de opleiding hierin maakt met het werkveld en (potentiële) studenten, zodat het voor iedereen bekend is hoe deze opleiding ABV zich onderscheidt van andere opleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving.
- Zorg voor systematisch/gestructureerd overleg met de vertegenwoordigers vanuit het binnenschools werkveld, zodat er geen blinde vlekken zijn/ontstaan met betrekking tot alle actuele ontwikkelingen die daar nu spelen. Heb daarbij kritisch oog voor de samenstelling van de werkveldcommissie. Biedt de studenten in het programma voor het binnenschoolse educatiedeel meer handvatten voor binnenschoolse activiteiten.
- Zorg voor een goede balans in het curriculum tussen de studenten vrijlaten/zelf laten kiezen en hen confronteren, uitdagen. Het is belangrijk dat de studenten zelfkritisch zijn op de kwaliteit van hun keuzes, de kwaliteit die zij willen leveren en ervan kunnen leren.
- Onderzoek met het oog op de hoge werkdruk van de docenten scherper hoe er nog meer samenhang kan worden aangebracht in het programma. Ogenscheinlijk hinkt de opleiding op twee gedachten en doet ze nog veel dubbel: integraal lesaanbod maar ook aparte vakken. Onderzoek ook op welke manier de werkdruk bij de docenten nog meer verlaagd kan worden.
- Zorg op korte termijn voor het oplossen van de door studenten ervaren knelpunten met betrekking tot i) het niet overeenkomen van het aantal studiepunten en de daadwerkelijk gemaakte uren, ii) een piekbelasting door het tegelijkertijd moeten werken aan opdrachten van verschillende docenten, iii) informatieverstrekking via te veel verschillende communicatiekanalen, iv) het te laat doorgeven van informatie aan studenten.
- Faciliteer de opleidingscommissie op een manier dat ze voldoende tijd en ruimte heeft om haar taken uit te voeren en de commissie vanuit de geleding van de studenten én de docenten voldoende bezet is.
- Zorg ervoor dat de feedback aan de student (in het beoordelingsformulier) niet alleen gaat over het proces en de ontwikkeling van de student, maar dat ook duidelijk wordt waarom de examinerator is gekomen tot het oordeel onvoldoende, voldoende, ruim voldoende, goed.
- Leg afspraken rondom de wijze waarop een oordeel tot stand komt ook vast/ protocolleer dit proces.
- Stimuleer de studenten vaker richting ontwerponderzoek en vernieuwender onderwerpen te gaan, bijvoorbeeld aan de hand van de methode design thinking.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving voltijd / deeltijd / dual	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling⁵ t.b.v. hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving – Fontys Hogescholen – 10 december 2019

Dinsdag 10 december 2019	Galerie Kokon + FHK E0.01 + E0.02 Panel Hobéon
08.00 – 08.15u	Ontvangst door studenten in Galerie Kokon (nabij station en FHK)
08.15 – 09.00u	Vooroverleg panel
09.00 – 09.30u	Introductie door de opleiding
09.30 – 10.00u	Afstudeerwerken
10.00 – 10.30u	Materiaalinzage
10.30 – 10.45u	Pauze
10.45 – 11.30u	Gesprek met studenten - Student VT2, studentenhoofdstuk - Student VT2 - Student DT2, studentenhoofdstuk - Student VT3, OC - Student VT3 - Student DTV3 - Student VT4, studentenhoofdstuk - Student Duaal
11.30 – 11.45u	Pauze
11.45 – 12.30	Gesprek met docenten - Docent Kunsteducatie, coördinator hoofdfase, curriculumcommissie, afstudeerbegeleider, toetsdeskundige - Docent Beeldende praktijk, coördinator afstudeerfase, afstudeerbegeleider, curriculumcommissie, slb - Docent Kunsttheorie, coördinator propedeuse, curriculumcommissie, slb, OC - Docent Kunsteducatie, stagecoördinator, stagebegeleider, slb - Docent Kunsttheorie, afstudeerbegeleider - Docent Beeldende praktijk, slb deeltijd - Docent Beeldende praktijk, internationalisering, curriculumcommissie - Docent Filosofie en Beeldende praktijk, afstudeerbegeleider, slb - Docent Kunsttheorie, team Free Choice, stagebegeleider - Docent Kunsteducatie, toetsdeskundige
12.30 – 13.45u	Wandeling naar FHK voor lunch en rondleiding
13.45 – 14.30u	Gesprek met werkveld en alumni <i>Werkveld</i> - schoolopleider 2College Ruivenmavo, Academische opleidingsschool Tilburg - OMO - eigenaar Stichting Cultlab, Kunstloc, Click talentontwikkeltraject - Docent VO CKV Bovenbouw, vnl. onderbouw Drunen, NoordBrabantsmuseum en Designmuseum rondleider - Art Mediator, projectleider & ontwikkelaar bij EKWC <i>Alumni</i> - Alumnus 2019

⁵ In verband met de privacywetgeving zijn in het programma uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

	- Alumnus 2012 - Alumnus 2017
14.30 – 14.45u	<i>Pauze</i>
14.45 – 15.30u	Gesprek met examencommissie - Voorzitter examencommissie FHK - Voorzitter uitvoerende kamer Beeldend - Lid uitvoerende kamer Beeldend voor DBKV - Lid uitvoerende kamer Beeldend voor DBKV - Voormalig lid uitvoerende kamer Beeldend voor DBKV
15.30 – 15.45u	<i>Pauze</i>
15.45 – 16.30u	Gesprek opleidingsmanagement - Directeur FHK - Sectorleider Beeldend - Studieleider DBKV
16.30 – 17.00u	Open spreekuur + pending issues
17.00 – 17.45u	<i>Pauze en intern overleg</i>
17.45 – 18.00u	Terugkoppeling
18.00 – 18.15u	<i>Pauze</i>
18.15 – 19.00u	Ontwikkelgesprek

Blauw is in Galerie Kokon, Stationsstraat 38 Tilburg

Groen is bij FHK – E0.02, Zwijsenplein 1 Tilburg

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reacties.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De audits binnen het cluster hbo Docent Beeldende Kunst en Vormgeving zijn uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon, NQA en AeQui.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder werd afstemming tussen de panels van Hobéon geborgd door de ondersteuning van dezelfde secretaris bij de audits in de twee clusters Docent Beeldende Kunst en Vormgeving en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief** indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief onder voorwaarden** indien standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **negatief** indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport opleiding
- Competentieprofiel 'Docent Beeldende Kunst en Vormgeving' (maart 2018)
- Uitwerking competentieprofiel naar drie niveaus
- CLOTS-schema
- Schematisch programma-overzicht.
- Digitale studiegids met inhoudsbeschrijving van de programma-onderdelen, met vermelding van leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur en studiepunten
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Visie op onderzoek
- Cv-analyse Personeel
- Afstudeerprofielen ABV
- Afstudeerboekje
- Toetsbeleid ABV
- Reglement examencommissie + Jaarverslagen
- Verslagen opleidingscommissie
- Representatieve set van toetsen
- Overzichtslijst van alle recente eindwerken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van vijftien studenten de eindwerken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 24 april 2019 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving van Fontys Hogescholen, onder het nummer 008099. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	HBO Docent Beeldende Kunst en Vormgeving
----------------------	--

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. G.M.R. Klaassen MSM	Voorzitter	De heer Klaassen is interimmanager en adviseur in het hoger onderwijs; voorheen o.a. dean van een van de faculteiten en docent aan de HKU en directeur a.i. programmanager bij Premsele Vormgevingsinstituut.
E. van der Molen MA	Lid	Mevrouw Van der Molen is procesleider, adviseur en toezichthouder in het onderwijs. Zij is betrokken geweest als projectleider bij het Landelijk Netwerk Kunstvakdocentenopleidingen (KDVO). Van der Molen heeft ervaring in het kunstvakonderwijs o.a. als bestuurder, studieleider en docent in een hogeschool voor de kunsten.
Drs. M.G. Rass	Lid	Mevrouw Rass is werkzaam bij ArtEZ als masterdocent Kunst en Educatie, adviseur bij het kolomoverleg Kunsteducatie en inhoudelijke projectleider voor het nieuwe programma van de bacheloropleiding Docent Dans. Daarnaast is zij zelfstandig ondernemer, waarbij zij zich richt op taken als onderzoeker, ontwikkelaar en opleider bij scholen en instellingen. Zij is o.a. onderwijskundig begeleider en ontwikkelaar bij cultuurprofiel scholen.
S. Bink BA	Studentlid	Mevrouw Bink is in 2018 afgestudeerd van de bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan de HKU. Bij eerdere opleidingen is zij lid geweest van opleidingscommissies en onderwijsbestuur. Thans is zij werkzaam als zelfstandig ondernemer en ontwikkelt een kunstenaarspraktijk. Ze is o.a. betrokken bij Studio Moio waar zij studenten, stagiairs en medewerkers begeleidt, bijvoorbeeld op het gebied van (participatie)kunst, informeel leren, het geven van workshops en (strategisch) beleid. Bij de HKU is zij sinds 2017 betrokken, o.a. als invaldocent, docent niets, onderzoeker alumni en organisator toelatingen en open dag.
G.C. Versluis	Secretaris	Mevrouw Versluis is senior-adviseur bij Hobéon. Gecertificeerd secretaris NVAO sinds oktober 2010

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl